

Міністерство освіти України
Національна академія наук України
Академія інженерних наук України
Технічний комітет стандартизації науково-технічної термінології
Держстандарту та Міносвіти України
Український термінологічний центр Америки (США і Канада)
Державний університет "Львівська політехніка"

Т Е З И

3-я Міжнародна наукова конференція

*"Проблеми української
науково-технічної
термінології"*

*.. Житимуть нації,
мобою яких
говоритимуть
комп'ютери...*

Вересень 20-23, 1994
Україна, Львів

Юрій СТАРОВОЙТ
(Україна, Вінниця, політехнічний інститут)

ОСНОВА МІЖНАРОДНОГО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ФОНДУ

На попередніх конференціях у ряді доповідей як традиційна основа укладання сучасної термінології розглядалася англійська мова. Однак це суперечить традиції. Історично склалося так, що в терміносистемах завжди переважали терміни, побудовані на базі греко-латинських елементів, які і досі складають основу міжнародного термінологічного фонду. І справа тут не лише у послідовності та вірності традиціям. Дериваційні ряди грецької та латинської мов мають певну перевагу над відповідними англійськими, а на рівні словотвору якраз і відбувається спеціалізація окремих формантів, характерних для власне термінологічних моделей. Зауважимо, що морфологічна структура грецької і латинської мов відзначається винятковою прозорістю, яка дозволяє проводити словотворчий аналіз терміна, визначення якого з різних причин може не наводитися в тексті, тоді як структура англійських слів, навпаки, дуже непрозора, що буде завжди ставати на заваді у разі витіснення англійською мовою з провідних позицій грецької та латинської. Слід також зазначити, що у формуванні терміносистем велике значення мають і особливості співвідношення орфоєпії та орфографії мови, яка береться за основу при запозиченні. Англійська писемність відзначається серед європейських найбільшою мірою ідеографічності, оскільки давно вже використовує своєрідні ієрогліфи, які, на відміну від китайських чи японських, складаються з латинських літер. У зв'язку з цим англійська орфоєпія не має прямого співвідношення з написанням. Проблема укладання терміносистем на основі морфологічної бази нерідкої мови завжди містить у собі аспект запозичення, яке може здійснюватися двома способами - через транскрипцію та через транслітерацію. І тут перевага греко-латинської традиції найбільш відчутна, оскільки результати запозичення з цих мов обома способами співпадають, тоді як результати транскрипції і транслітерації при запозиченні з англійської мови найчастіше мають розбіжності, і нерідко значні - наприклад, прізвище всім відомого драматурга у першому варіанті - Шекспір, у другому - Схакеспіаре. І якщо у нас запозичення з англійської найчастіше здійснюються шляхом транскрипції, то мови з писемністю на основі латинського алфавіту надають перевагу транслітерації. Таким чином, орієнтування на англійську мову при утворенні

Людмила МУРАШКО. До питання про створення сучасних військових термінів.	179
6. Антоніна МОЙСІЄНКО. До проблеми сучасної шахової термінології.	180
Ігор ВАСИЛИШИН. Суспільно-політична термінологія у виданнях УПА.	181

СЕКЦІЯ 5

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Євген ШМОРГУН. До проблеми стандартизації науково-технічної термінології.	182
Володимир КОЗИРСЬКИЙ, Василь ШЕНДЕРОВСЬКИЙ. Про формування сучасної української термінології.	184
Володимир ШЕХОВЦОВ, Любов ПОГРЕБНЯК. Аналіз проектів стандартів з термінології, які розроблялись у 1993-1994 роках.	185
Валентина РАДЧЕНКО. До проблем стандартизації української науково-технічної термінології.	185
Лариса АЗАРОВА, Діна ЖМУРКО. Проблеми української науково-технічної термінології.	187
Юрій СТАРОВОЙТ. Основа міжнародного термінологічного фонду.	188
Володимир КОЗИРСЬКИЙ. Відживлення автентичної української термінології.	189
Михайло РУДИШИН. Проблеми української науково-технічної термінології.	190
Олена ДРОЗД. Нормативна фахова термінологія та діяльність міжнародних інформаційних центрів термінологічної стандартизації.	191
Людмила ГОРЧИНСЬКА. Деякі застереження щодо укладання української термінології.	193